

महाराष्ट्र शासन,
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक ग्रापापु १००३/प्र.क्र.१०१/ पापु-०७
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२, दिनांक : २३ मे, २००३

प्रस्तावना :

ग्रामीण पाणी पुरवठा कार्यक्रमांतर्गत राबविण्यात येणा-या " विंध्यण विहीर " कार्यक्रम राज्यात दरवर्षी अंदाजे १०,००० ते १२,००० विंध्यण विहीरी खोदण्यात येतात. आजपर्यंत खोदण्यात आलेल्या विंध्यण विहीरींपैकी अंदाजे २,३०,००० विंध्यण विहीरी यशस्वी आहेत. यापैकी अंदाजे २,१८,००० विंध्यण विहीरींवर हातपंप तर १२,००० विंध्यण विहीरींवर विद्युतपंप बसविण्यात आले आहेत. या विंध्यण विहीरींपैकी काही विंध्यण विहीरी कालांतराने या ना त्या कारणास्तव नादुरुस्त होतात. या नादुरुस्त झालेल्या विंध्यण विहीरींपैकी ब-याश्या विंध्यण विहीरी ह्या त्यामध्ये दगडगोटे इ. वस्तू टाकल्यामुळे नादुरुस्त झाल्याचे निदर्शनास आले आहे.

२. दगड , गोटे इ. वस्तू टाकल्यामुळे विंध्यण विहीरी नादुरुस्त होऊ नयेत व शासनाने विंध्यण विहीरींवर केलेला मोठ्या प्रमणावरील खर्च निरर्थक होऊ नये म्हणून, ग्रामीण भागात संशोधनात्मक कार्य करणा-या संस्थेने विंध्यण विहीरींवर बसविण्यासाठी सुरक्षा प्लेट शोधून काढली आहे. सदर सुरक्षा प्लेट (Protection plate) विंध्यण विहीरींवर बसविण्यास मंजूरी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

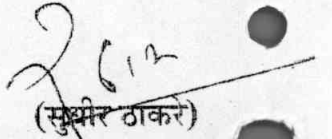
प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या बाबींचा विचार करून व संचालक, भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणा, पुणे यांनी केलेली शिफारस विचारात घेऊन राज्यामध्ये यापुढे विविध कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणा-या विंध्यण विहीरींवर "सुरक्षा प्लेट" (Protection plate) बसविण्यास शासन मान्यता देत आहे.

२. तसेच, अस्तित्वात असलेल्या यशस्वी विंध्यण विहीरींवरही टप्या टप्याने ही सुरक्षा प्लेट (Protection plate) बसविण्यास शासन मान्यता देत आहे.

३. या सुरक्षा प्लेट (Protection plate) चे तांत्रिक विनिर्देश व सदर सुरक्षा प्लेट कशा पध्दतीने विंधण विहीरीत बसवावे या बाबतचे संकल्पचित्र या शासन निर्णयासोबतच्या जोडपत्रांमध्ये देण्यात आले आहे. या संदर्भातील तांत्रिक मार्गदर्शन संचालक, भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणा यांच्या कार्यालयाकडून घेता येईल.

४. यासाठी होणारा खर्च विविध स्रोतांमधून विंधण विहीर कार्यक्रमासाठी मिळणा-या निधीमधून तसेच जिल्हा देखभाल व दुरुस्ती निधीमधून करण्यात यावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुधीर ठाकरे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत.

सर्व विभागीय आयुक्त,

सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई
संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे.

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.

सर्व प्रादेशिक उपसंचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) (५ प्रतीसह)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखापरीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) (५ प्रतीसह)

सर्व जिल्हा पाणी पुरवठा अधिकारी,

सर्व कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हा वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा,

सर्व उप अभियंता (यां) यांत्रिकी उप विभाग, जिल्हा परिषद,

मंत्रालयातील सर्व विभाग

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व कार्यासने

निवडनस्ती, पापु०७

जोडपत्र

(शासन निर्णय पा.पु.व स्व. वि. क्र. ग्रापापू १००३/ प्रक्र १०१ / पापु-०७ दिनांक २३ मे, २००३ चे जोडपत्र)

BOREWELL PROTECTION PLATE

1. Introduction:-

- It is reported that 5-10% of the borewells are defunct at any time due to various reasons.
- If the repairs / preventive maintenance are not attended timely, these defunct borewells can get permanently damaged.
- **Dropping of external material accidentally or purposefully is one of the main cause of it.**
- If some preventive measures are not taken then the number of permanently damaged borewells will go on increasing day by day.

2. How the external material can be dropped into the borewell when there is a handpump or a powerpump installed on it ?

2.1 Borewell installed with a handpump:-

- Handpump is installed on the casing pipe and it is founded in the cement concrete.
- Water chamber is mounted with the help of the nut - bolts.
- These nut bolts get loosened due to the regular impacting action of the handle inside the head.
- These nuts - bolts are misused too,
- Once these nut bolts become loose they are either lost or stolen and it becomes very easy for anybody to slide the water chamber and **drop the external material like stones ,sand, soil into the borewell.**

2.2 Borewell installed with a powerpump :-

- In case of the borewell installed with the powerpump riser pipes are rested on the borewell cap with the help of a clamp.
- Generally these borewell caps are fabricated out of M.S. sheet .
- These caps get corroded due to leakage of water and in due course gets deteriorated and it becomes very easy to break it and drop the external material into the borewells.

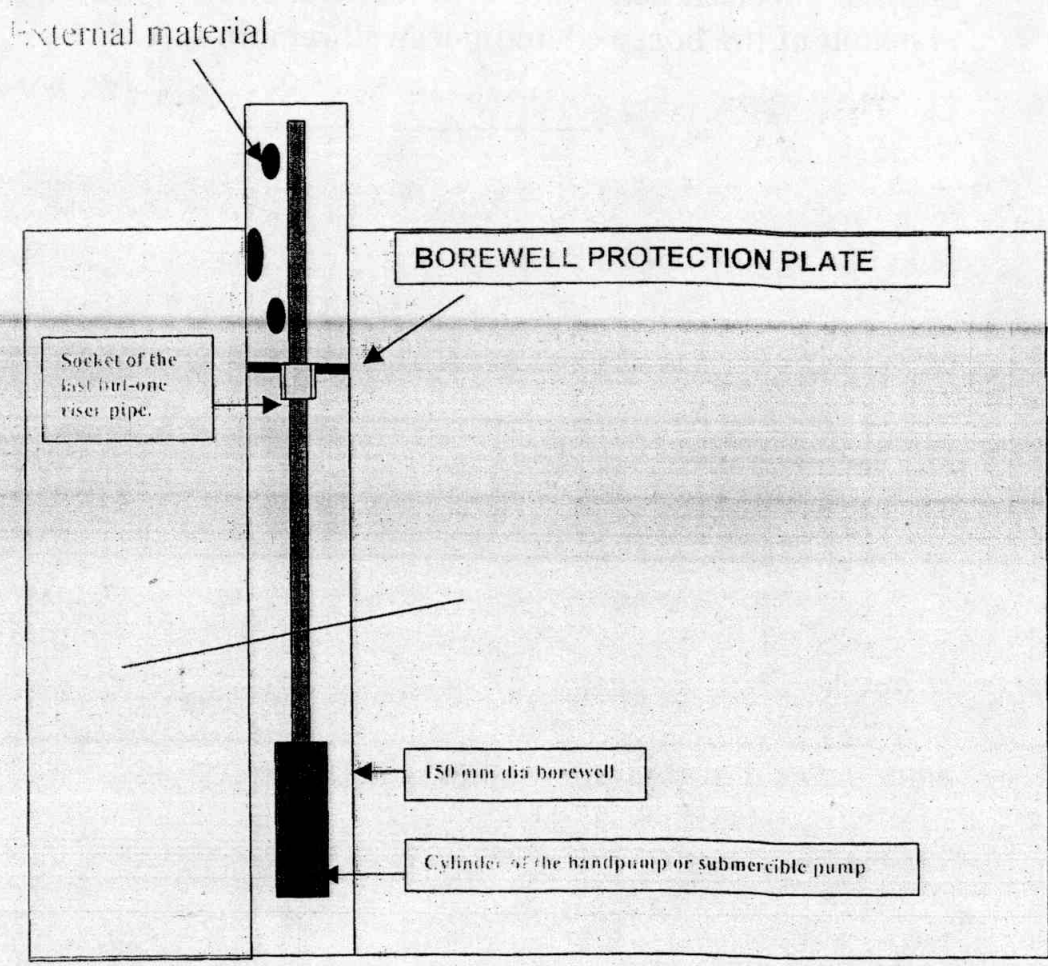
3. Borewell Protection Plate

3.1 Design details:-

- This plate is to be inserted into the borewell below the ground level.
- Inner dia of the 150 mm N.B.dia casing pipe is 154.3 mm (IS. 1239).
- Hence the outer dia. of this plate is designed as 150 mm, allowing an annular clearance of 2.15 mm.
- Also this plate have to accommodate the riser pipe through it hence a hole of 45 mm is provided into ,as max. o.d. of 32 mm N.B.dia riser pipe is 42.9 mm.(IS-1239
- In order to to design it for the maximum load the plate is fabricated out of a m.s. sheet having thickness of 3 mm.
- After inserting into the borewell this plate will rest on the socket of the last but-one pipe. To avoid the chances of getting tilted inside the casing a small bushing is welded on the plate concentric with the hole of 45 mm dia. Thickness of the bushing is kept as 2 mm.
- In case of powerpump the inner dia of the plate and bushing are designed according to the outer dia of the riser pipe.
- Also in case of the borewells of other dia, outer dia of the plate designed accordingly.

4. Installation of Borewell Protection Plate.

Whenever the new handpump is being installed or it is being repaired this plate should invariably be installed as follows: Before screwing the top most riser pipe to the socket of the last but one riser pipe this plate should be placed on the socket and through it only the top most riser pipe to be screwed to this socket and then and the only water chamber should be mounted to this pipe as shown below :-

This pipe with the water chamber when lowered with the plate into the borewell will remain in the casing pipe only because the length of the riser pipe is always 3 mtr. and that of the casing pipe is 6 mtr. Borewell protection plate placed into the casing pipe will leave a diametrical clearance of 2 mm only through which even sand particles can not enter below if dropped into the borewell by sliding the water chamber or by breaking the borewell cap.

Whenever the pump is repaired ,any external material dropped into the borewell will come with the first riser pipe alongwith the plate out of the borewell and borewell remain safe.
